

Гомари. Булгаръ и Бертасъ построятъ по единъ градъ на който даватъ името си. Подобно и у *Desguignes*, *Hist. générale des Huns, des Turcs* etc. Paris 1756.—1758.)

Интересно е, че *татаритъ*, които и до сега се гордѣятъ като потомци на древнитъ волжско-камски българи (и до днесъ въ Сръднѣя Азия тѣ се наричатъ „булгарлыкъ“, вж. по-долу), и сж единичкитъ измежду всички инородци по течението на Волга, които сж запазили нѣкои прѣдания за прѣжната слава на българското царство (такива прѣдания сж въ обращение както между образованитъ, тъй и между неграмотнитъ татари),¹⁾ не познаватъ етимологитъ на Андалуси и Мирхонда. До сега можахме да намѣримъ у тѣхъ само слѣдната народна етимология, която съобщава *Мулла Шихадъ-уд-динъ Бага-уд-диновъ* въ своя „Очеркъ Исторіи болгарскаго и казанскаго царства“ (Изв. IV. Арх. Сѣзда, I, р. 40.): „*Мулла Абдуррахимъ синъ Османовъ отъ Омузъ Имякъ*, казва въ своето съчинение, че когато Александъръ Велики се отправилъ въ своята източна война, закопалъ въ една пещера припаситъ и като се върналъ основалъ на сѣщото мѣсто единъ градъ, и го нареклъ съ едно име, съставено отъ една персійска и една арабска дума *Бунигар*, което ще рече: *дно на пещерата*. Послѣ отъ тия думи, като се измѣнили буквитъ (и на а) и се приспособило името къмъ арабския езикъ, се образувало Булгар. А нѣкои казватъ, че името на града произхожда отъ туй, че жителитъ му се славилъ съ производството си на юфть (булгар)“.

Въ XIII вѣкъ неизвѣстно какъ и гдѣ възниква въ западна Европа една етимология, на която бѣ сждено да прѣживѣе цѣли вѣкове и да намѣри одобритието не само на народната и полуучената, но и на строго научната филология. За първи пѣтъ именно се поставя хипотезата, че *българитъ са получили своето име отъ рѣката Волга*.

Общо прието е и до днесъ, че първиятъ, който привежда името *българинъ* въ свръзка съ названieto на рѣката Волга е византийскитъ списатель *Никифоръ Григора*, споредъ когото българитъ сж добили името си, отъ рѣката, която *самитъ туземци* (οἱ ἐγχώριοι) наричали Βούλγα. Ето и самиятъ пасажъ: *ἔθεν δὲ τὸ τῆς Βουλγαρίας ἐπὶ νόμον ὁ τίπος κελεύρεται, δηλώσων ἔρχομαι. Χώρας τίς ἐστιν ἐς τὰ ἐπέκειντά τε καὶ βορείωτερα τοῦ Ἰστροῦ κεκείμενος, καὶ ποταμὸς ῥέων δι' αὐτοῦ οὐ μικρὸς Βούλγαν αὐτὸν ἐνομάζουσιν οἱ ἐγχώριοι ἀπ' οὗ δὴ καὶ αὐτοὶ τὸ τῶν Βουλγάρων μετελήφουσιν ὄνομα, Σκῦθαι τὸ ἐξ ἀρχῆς ὄντες*“ (Nicephoras Gregoras Ed. Bonn. vol. I. p. 26.).

Въ латинския прѣводъ на това мѣсто Βούλγα е прѣдадено съ *Bulga* (така и у *Ducange*, 209, Βόλγα, *Bulga*), така и у *Щритера*, *Mem. pop.* II. 723: *Bulga, fluvius a quo Bulgari nomen acceperunt*.

¹⁾ Ср. А. Дмитриевъ, *Древній Булгаръ и Татарскія о немъ преданія*. Изъ Каз. Общ. Арх. и пр. VII., 1889.